

Lausunto hyvinvointisuunnitelma 2027-2030

Vastaaja:

-

Vastaus:

24.09.2026, 08.38 - 24.09.2026, 09.18

1. Lausuntoa antavan rooli *

Organisaation tai yhteisön puolesta

2. Organisaation tai yhteisön nimi *

Kuusamon kaupunki

3. Mikä taho? Kirjoita muun tahon nimi *

Ei vastauksia

4. Lausuntoa antavan yhteystiedot

Etunimi ja sukunimi	Anniina Väisänen
Sähköposti	anniina.vaisanen@kuusamo.fi

5. Yleisarvosana koko väestön hyvinvointisuunnitelmasta

3

6. Mikä suunnitelmassa oli hyvää ja onnistunutta?

Kuusamon kaupunki pitää hyvinvointisuunnitelman lähtökohtia perusteltuina ja kannatettavina. Suunnitelmassa painotetaan asukkaiden omien voimavarojen vahvistamista, varhaista tukea sekä hyvinvoinnin edistämistä ennaltaehkäisevästi. Painopisteen siirtäminen korjaavista palveluista ennaltaehkäisevään toimintaan on sekä inhimillisesti että taloudellisesti kestävä toimintatapa, jolla voidaan pitkällä aikavälillä vähentää palvelutarpeiden kasvua.

Myönteistä on myös se, että suunnitelma perustuu laajaan yhteistyöhön hyvinvointialueen, kuntien, järjestöjen, seurakuntien, yritysten ja muiden yhteistyökumppaneiden välillä. Yhteisen vastuun korostaminen vahvistaa hyvinvoinnin edistämistä koko alueella ja tukee erityisesti kuntia, joissa yhden toimijan resurssit eivät yksin riitä vastaamaan kaikkiin hyvinvoinnin haasteisiin.

Suunnitelman vahvuutena voidaan pitää myös tavoitetta selkeyttää eri toimijoiden rooleja, vastuita, palveluohjausta sekä tiedonkulkua. Yhteisten toimintamallien kehittäminen helpottaa asukkaiden ohjautumista oikea-aikaisen tuen ja palveluiden piiriin sekä tukee yhteistyön sujuvuutta eri toimijoiden välillä.

Kuusamon kaupunki pitää tärkeänä sitä, että suunnitelmassa tunnistetaan järjestöjen, vertaistuen ja vapaaehtoistoiminnan merkitys osana hyvinvoinnin edistämistä. Järjestöjen toiminnan tukeminen ja niiden vahva kytkeminen hyvinvointityöhön lisäävät osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja matalan kynnyksen tukea asukkaille.

Kokonaisuutena suunnitelma luo yhteisen suunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiselle koko Pohjois-Pohjanmaan alueella. Yhteiset tavoitteet ja toimintamallit mahdollistavat hyvien käytäntöjen levittämisen kuntien välillä, tukevat tiedolla johtamista sekä vähentävät päällekkäistä kehittämistyötä.

7. Miten suunnitelmaa pitäisi mielestäsi muuttaa?

Miten sitä voisi kehittää paremmaksi?

Harvoin kuulluksi tulevien ryhmien osallisuutta tulisi vahvistaa määrittelemällä konkreettiset osallistumis- ja vaikuttamiskanavat, jotta myös niiden asukkaiden näkemykset ja kokemukset, jotka eivät tavanomaisesti osallistu kyselyihin, töpajoihin tai päätöksentekoa tukeviin tilaisuuksiin, tulisivat huomioiduiksi. Näin hyvinvointisuunnittelussa saataisiin nykyistä kattavampi kuva eri väestöryhmien tarpeista ja voitaisiin paremmin kohdentaa palveluja sekä ehkäistä hyvinvointi- ja terveyserojen kasvua.

Järjestöjen, kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyön vaikuttavuudelle olisi hyvä asettaa yhteiset tavoitteet ja seurantamittarit.

Reittiksen, käytön seuranta ja käyttäjäpalautteen hyödyntämistä kannattaisi kuvata nykyistä tarkemmin.

8. Yleisarvosana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta

4

9. Mikä suunnitelmassa oli hyvää ja onnistunutta?

Kuusamon näkökulmasta suunnitelman vahvuutena on ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen tuen vahva painotus. Tämä on erityisen tärkeää pitkien välimatkojen ja palvelujen saatavuuteen liittyvien haasteiden vuoksi, sillä tuen tarpeiden varhainen tunnistaminen auttaa ehkäisemään ongelmien kasaantumista ja raskaampien palvelujen tarvetta. Lisäksi suunnitelmassa korostetaan monialaista yhteistyötä kuntien, hyvinvointialueen, järjestöjen, seurakuntien ja muiden toimijoiden välillä, mikä tukee hyvin Kuusamossa jo olemassa olevaa verkostomaista toimintatapaa.

Suunnitelmassa on tunnistettu kattavasti lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta keskeiset teemat, kuten mielenterveys, osallisuus, turvallisuus, liikunta, ravitsemus ja riittävä uni. Myös koulupoissaolojen ehkäisyyn, kiusaamisen vähentämiseen ja yksinäisyyden torjuntaan liittyvät tavoitteet vastaavat hyvin Kuusamossa tunnistettuihin hyvinvoinnin haasteisiin. Erityisen myönteisenä voidaan pitää perhekeskustoiminnan vahvistamista ja vanhemmuuden tukemista, sillä ne edistävät koko perheen hyvinvointia, vahvistavat arjessa selviytymistä ja tukevat lasten ja nuorten hyvää kasvua ja kehitystä.

10. Miten suunnitelmaa pitäisi mielestäsi muuttaa?

Miten sitä voisi kehittää paremmaksi?

Kuusamon näkökulmasta suunnitelmaa voisi kehittää siten, että pitkien etäisyyksien ja harvaan asuttujen alueiden erityispiirteet huomioitaisiin nykyistä näkyvämmiin. Vaikka suunnitelmassa korostetaan yhdenvertaisia palveluita ja varhaista tukea, olisi tärkeää kuvata tarkemmin, miten palveluiden saatavuus turvataan syrjäisemmissä osissa hyvinvointialuetta ja miten lähipalvelujen saatavuus varmistetaan tulevina vuosina.

Suunnitelman toimeenpanoa vahvistaisi myös se, että eri toimijoiden vastuut ja roolit määriteltäisiin nykyistä konkreettisemmin. Yhteistyön merkitys kuntien, hyvinvointialueen, järjestöjen ja seurakuntien välillä on tunnistettu hyvin, mutta käytännön toteutuksen kuvaaminen tarkemmin helpottaisi tavoitteiden saavuttamista ja seurannan toteuttamista.

Lisäksi suunnitelmassa voisi näkyä vahvemmin lasten ja nuorten harrastus- ja vapaa-ajan toimintojen merkitys hyvinvoinnille erityisesti maaseutumaisissa kunnissa. Kuusamossa harrastuksiin osallistumista voivat rajoittaa pitkät välimatkat ja kuljetushaasteet, joten näiden esteiden vähentämiseen liittyviä toimenpiteitä olisi hyvä tarkentaa.

Myös tavoitteiden seurattavuutta olisi mahdollista kehittää. Suunnitelmaan voitaisiin sisällyttää nykyistä tarkemmat aluekohtainen seuranta, jotta kuntien välisiä eroja ja paikallisia kehittämistarpeita voitaisiin tunnistaa paremmin. Näin myös toimenpiteiden vaikuttavuutta olisi helpompi arvioida ja suunnata resursseja sinne, missä tarve on suurin.

11. Yleisarvosana työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointisuunnitelmasta

4

12. Mikä suunnitelmassa oli hyvää ja onnistunutta?

Suunnitelman keskeinen vahvuus on ennaltaehkäisevän työn korostaminen. Työikäisten hyvinvointia pyritään vahvistamaan elintapaohjauksen, mielenterveyden tukemisen, ehkäisevän päihdetyön sekä varhaisen puuttumisen keinoin, mikä tukee työ- ja toimintakyvyn säilymistä sekä vähentää raskaampien palveluiden tarvetta.

Myönteistä on myös se, että suunnitelmassa tunnistetaan mielenterveyden merkitys työikäisten hyvinvoinnille. Mielenterveyspalvelujen kehittäminen, yksinäisyyden vähentäminen, yhteisöllisyyden vahvistaminen sekä syrjäytymisen ehkäisy ovat ajankohtaisia ja tärkeitä tavoitteita myös Kuusamossa.

Kuusamon kannalta vahvuutena voidaan pitää laajaa yhteistyömallia, jossa hyvinvointialue, kunnat, järjestöt, seurakunnat ja muut toimijat osallistuvat hyvinvoinnin edistämiseen. Monialainen yhteistyö on tärkeää erityisesti laajalla ja harvaan asutulla alueella, jossa toimijoiden yhteinen panos parantaa palveluiden saavutettavuutta ja vaikuttavuutta.

Suunnitelmassa huomioidaan myös taloudellisen hyvinvoinnin, työllisyyden ja työkyvyn yhteys hyvinvointiin. Työttömien terveystarkastusten kehittäminen, työkyvyn tukeminen sekä nuorten aikuisten koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen edistäminen ovat tärkeitä toimenpiteitä työikäisen väestön hyvinvoinnin kannalta.

Erityisen myönteisenä voidaan pitää luonnon hyvinvointivaikutusten tunnistamista ja luontohyvinvoinnin edistämistä. Kuusamon vahvuudet luonnossa, ulkoilumahdollisuuksissa ja ympäristön hyvinvointivaikutuksissa tukevat hyvin tätä tavoitetta ja tarjoavat mahdollisuuksia kehittää hyvinvointia paikallisista lähtökohdista.

Kokonaisuutena suunnitelman vahvuutena on sen laaja-alainen lähestymistapa työikäisten hyvinvointiin.

13. Miten suunnitelmaa pitäisi mielestäsi muuttaa?

Miten sitä voisi kehittää paremmaksi?

Kuusamon näkökulmasta työikäisten hyvinvointisuunnitelmaa voisi kehittää siten, että pitkien etäisyyksien ja harvaan asuttujen alueiden erityispiirteet huomioitaisiin nykyistä vahvemmin. Suunnitelmassa olisi hyödyllistä kuvata tarkemmin, miten työikäisten palvelujen saavutettavuus turvataan koko hyvinvointialueella sekä miten lähipalvelut, liikkuvat palvelut ja digitaaliset palvelut täydentävät toisiaan.

Suunnitelmassa painotetaan työkyvyn, mielenterveyden ja elintapojen edistämistä, mutta työllisyyden ja osaamisen kehittämisen yhteys hyvinvointiin voisi näkyä vahvemmin. Kuusamon näkökulmasta olisi tärkeää korostaa yhteistyötä työnantajien, oppilaitosten ja työllisyyspalveluiden kanssa erityisesti työvoiman saatavuuden, osaavan työvoiman pysyvyyden ja nuorten aikuisten alueelle kiinnittymisen tukemiseksi.

Myös tavoitteiden seurattavuutta voitaisiin vahvistaa. Suunnitelmassa on useita hyviä tavoitteita, mutta niiden toteutumisen arviointia helpottaisivat nykyistä konkreettisemmat mittarit sekä kuntakohtainen seuranta. Tämä mahdollistaisi paikallisten hyvinvointihaasteiden tunnistamisen ja resurssien kohdentamisen entistä vaikuttavammin.

Lisäksi luontohyvinvoinnin merkitystä voitaisiin vahvistaa nykyistä konkreettisemmilla toimenpiteillä. Kuusamossa luonto on merkittävä hyvinvointia, terveyttä ja elinvoimaa tukeva voimavara, joten suunnitelmaan voisi sisällyttää enemmän käytännön toimia, joilla luonnon hyvinvointivaikutuksia hyödynnetään osana työikäisten terveyden ja työkyvyn edistämistä.

Kehittämistyön ei tulisi olla täysin riippuvaista ulkoisen hankerahoituksen saatavuudesta, vaan sitä tulee toteuttaa pitkäjänteisesti osana perustyötä riippumatta mahdollisesta hankerahoituksesta.

Kokonaisuutena suunnitelma muodostaa hyvän perustan työikäisten hyvinvoinnin edistämiseksi, mutta sen vaikuttavuutta voitaisiin edelleen vahvistaa huomioimalla nykyistä paremmin alueelliset erityispiirteet, palvelujen saavutettavuus, työllisyyden ja hyvinvoinnin yhteys sekä toimenpiteiden kuntakohtainen seuranta.

14. Yleisarvosana ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmasta

15. Mikä suunnitelmassa oli hyvää ja onnistunutta?

Kuusamon näkökulmasta ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmassa on paljon vahvuuksia, jotka tukevat ikäihmisten kotona asumista, toimintakykyä ja osallisuutta.

Suunnitelman vahvuutena on ennaltaehkäisevän työn korostaminen. Erityisesti toimintakyvyn ylläpitämiseen, terveellisiin elintapoihin ja muistisairauksien ehkäisyyn liittyvä FINGER-pohjainen elintapaohjaus tukee ikäihmisten hyvinvointia ja mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään.

Kuusamon näkökulmasta erittäin myönteistä on yksinäisyyden ja mielen hyvinvoinnin huomioiminen. Suunnitelmassa tunnistetaan ikääntyneiden sosiaalisten suhteiden merkitys sekä etsivän ja löytävän vanhustyön kehittäminen, jolla pyritään tavoittamaan erityisesti ne ikäihmiset, jotka ovat vaarassa jäädä palveluiden ja yhteisöjen ulkopuolelle. Tämä on tärkeää etenkin laajalla maaseutualueella, jossa yksinasuvien ikäihmisten määrä on merkittävä.

Suunnitelmassa tunnistetaan myös luonnon ja kulttuurin hyvinvointivaikutukset. Kuusamolle tämä on erityinen vahvuus, sillä alueen luonto tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukemiseen. Luontohyvinvoinnin edistäminen tukee hyvin paikallisia vahvuuksia.

Turvallisuuden näkökulmasta suunnitelma sisältää tärkeitä toimenpiteitä kaatumisten ehkäisemiseksi, asumisen turvallisuuden parantamiseksi sekä taloushuijausten, päihdehaittojen ja lähisuhdeväkivallan tunnistamiseksi. Näiden teemojen huomioiminen tukee ikäihmisten turvallista arkea ja itsenäistä asumista.

16. Miten suunnitelmaa pitäisi mielestäsi muuttaa?

Miten sitä voisi kehittää paremmaksi?

Kuusamon näkökulmasta ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmaa voisi kehittää siten, että pitkien etäisyyksien ja harvaan asuttujen alueiden erityispiirteet näkyisivät nykyistä vahvemmin toimenpiteissä. Vaikka suunnitelmassa korostetaan kotona asumisen tukemista ja hyvinvoinnin edistämistä, olisi tärkeää kuvata tarkemmin, miten palvelujen saavutettavuus turvataan niille ikäihmisille, jotka asuvat kauempana kuntakeskuksista tai joiden mahdollisuudet liikkua ovat heikentyneet.

Suunnitelmassa tunnistetaan hyvin yksinäisyyden ehkäisyn merkitys, mutta käytännön keinoja sosiaalisen osallisuuden vahvistamiseksi voisi kuvata nykyistä tarkemmin. Kuusamon näkökulmasta olisi tärkeää huomioida esimerkiksi kyläyhteisöjen, vapaaehtoistoiminnan, järjestöjen sekä vanhusneuvostojen rooli ikääntyneiden hyvinvoinnin tukemisessa ja yhteisöllisyyden vahvistamisessa.

Myös digitaalisten palveluiden hyödyntämisen rinnalla olisi tärkeää huomioida ne ikäihmiset, joilla ei ole riittäviä digitaalisia taitoja tai mahdollisuuksia käyttää sähköisiä palveluja. Suunnitelmassa voisi näkyä vahvemmin vaihtoehtoisten asiointitapojen ja henkilökohtaisen ohjauksen turvaaminen.

Kuusamon kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että suunnitelmassa on tunnistettu useita tärkeitä kehittämiskohteita ja toimenpiteitä, mutta niiden arviointi ja vaikuttavuuden seuranta jäävät monin paikoin vielä puutteellisesti kuvatuiksi. Useista toimenpiteistä puuttuvat konkreettiset mittarit, tavoitetasot ja arviointimenetelmät, minkä vuoksi suunnitelman toteutumisen ja vaikuttavuuden seuraaminen voi olla haastavaa. Suunnitelman toimeenpanoa vahvistaisi, mikäli keskeisille toimenpiteille määriteltäisiin nykyistä selkeämmin seurantaindikaattorit, vastuutahot sekä arviointikäytännöt.

17. Olen tutustunut kyselyn [tietosuojaselosteeseen](#) ja ymmärrän, miten antamiani henkilötietoja käsitellään. Hyväksyn tietojeni käsittelyn tietosuojaselosteen mukaisesti. *

Kyllä